సత్యజిత్ రే
అపూర్వ చిత్ర త్రయానికి
నవలా మాతృక

అపరాజితుడు

బిభూతిభూషన్ బందోపాధ్యాయ

అపరాజితుడు

బిభూతిభూషన్ బందోపాధ్యాయ

తెలుగు అనువాదం :

కాత్యాయని

హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్టు

ధర	:	రూ. 100/-
మొదటి ముద్రణ	:	జూన్ 2012
ప్రతులకు, వివరాలకు	:	హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్, ప్లాట్ నెం. 85, బాలాజీ నగర్, గుడిమల్కాపూర్, హైదరాబాద్ - 500 006. ఫోన్ : 23521849 www.hyderabadbooktrust.blogspot.com
ముద్రణ	:	అనుపమ ప్రింటర్స్, గ్రీన్ వ్యూ, 126 శాంతినగర్, హైదరాబాద్ - 28 ఫోన్ : 23391364, 23304194 Email: anupamaprinters@yahoo.co.in

ఈ నవలలోని కొన్ని బెంగాలీ పదాలు

బాబు	–	వ్యక్తుల పేర్లకు ముందు ఉపయోగించే 'శ్రీ', 'మిస్టర్' వంటి ఒక గౌరవ వాచకం.
వకుళ్	–	తెల్లని రంగులో పూచే చిన్న పువ్వులు
బహు, బహురాణి	–	వధువు అనేది ఈ మాటకు అసలైన అర్థం. ఒక కుటుంబంలోని కోడలిని కూడా 'బహూ' అనే అంటారు. ఆమెను మరింత గౌరవంగా 'బహురాణీ' అని సంబోధిస్తారు.
బహూదీ	–	అన్నగారి భార్య. మిత్రుడి భార్యను కూడా ఇలాగే పిలవటం పరిపాటి.
దాదా/దా	–	అన్నగారిని 'దాదా' అంటారు. దానినే సంక్షిప్తంగా 'దా' అని కూడా పిలుస్తారు. వయసులో పెద్దవారైన మిత్రులను కూడా ఇలా సంబోధిస్తారు.
దాదా ఠాకూర్	–	ఇది కూడా ఒక గౌరవ వాచకమే. సాధారణంగా బ్రాహ్మణుడైన వ్యక్తిని 'ఠాకూర్' అంటారు.
దాదూ	–	తాతగారు
దీదీ/దీ	–	అక్కయ్య
దీదీమా	–	అమ్మమ్మ
దుర్గాపూజ	–	బెంగాలీ హిందువులకు అతి ముఖ్యమైన పండుగ. సాధారణంగా అక్టోబర్ నెలలో ఐదురోజులపాటు ఈ వేడుకను జరుపుకుంటారు.
ఎక్కా	–	గుర్రబ్బండి
జన్మాష్టమి	–	కృష్ణుడి పుట్టినరోజు జరిపే పర్వదినం.
జమాయ్ బాబు	–	బావమరిది
జెఠీమా	–	పెద్దమ్మ
కాల్ – వైశాఖి	–	ఏప్రిల్ – మే మాసాల మధ్యన బెంగాల్ రాష్ట్రంలో వీచే సుడిగాలి.
కవిరాజ్	–	ఆయుర్వేద వైద్యుడు
ఖిచురీ	–	బియ్యమూ, పప్పూ కలిపి వండే ఒక వంటకం.
ఖోకా/ఖోకీ	–	చిన్న పిల్లవాడిని 'ఖోకా' అనీ, ఆడపిల్లనయితే 'ఖోకీ' అని ముద్దుగా పిలుస్తారు.

మామ/మామిమా	–	తల్లి సోదరుడిని 'మామా' అనీ, అతడి భార్యను 'మామిమా' అనీ అంటారు.
మాషీమా	–	తల్లి సోదరిని ఇలా పిలుస్తారు.
మిజో	–	కుటుంబంలో రెండవ సంతానాన్ని ముద్దుగా 'మిజో' అంటారు. రెండవ కొడుకును 'మిజో బాబు', అతడి భార్యను 'మిజో బహురాణి' అంటారు.
మొషాయ్	–	వ్యక్తులను బహువచనంతో ('గారూ' వలె) గౌరవంగా పిలవటానికి ఉపయోగపడే పదం.
మురీ	–	మరమరాలు
పిషీ/పిషీమా	–	మేనత్త
తేలీ	–	నూనె వర్తకుడు

కథలోకి వెళుతున్నారా, ఒక్కనిమిషం!

బిభూతి భూషన్ బందోపాధ్యాయ ప్రసిద్ధ నవల 'పథేర్ పాంచాలి'కి రెండవ భాగమే ఈ 'అపరాజితో' (అపరాజితుడు). ఈ రెండు నవలలనూ కలిపి పథేర్ పాంచాలి, అపూర్ సంసార్, అపరాజితో అనే మూడు కళాఖండాలుగా మలిచాడు సత్యజిత్‌రే.

ప్రపంచంపై ముసురుకుంటున్న యుద్ధమేఘాలు, బెంగాల్ కరువు, ఛిన్నాభిన్నమవుతున్న గ్రామీణ వ్యవస్థ, బీటలువారుతున్న భూస్వామ్య సమాజం, పర్యావరణ విధ్వంసం, పల్లెల నుండి పట్నాలకు వలసలు, తెగిపోతున్న మానవ సంబంధాలు – ఈ నేపథ్యంలో బతుకు పోరాటం సాగిస్తూ జీవన మార్మికతనూ, తాత్వికతనూ శోధించే వ్యక్తుల జీవిత చిత్రణ ఈ నవల.

బిభూతి భూషణుడి జీవన దృక్పథానికి అచ్చమైన ప్రతిబింబమే – అపూ. కష్టాలు, కన్నీళ్ళు ముసురుకుంటున్న చీకట్ల నడుమ నుండి ఒక చిరుదీపాన్ని చేతబట్టుకుని జీవిత సాఫల్యానికై నిరంతరాన్వేషణ సాగించటమే బిభూతి భూషణుడి తాత్వికత. అతడి రచనలన్నిటికీ అంతిమ సారాంశం ఇదే.

తాను కోల్పోయిన జీవితానందాన్ని కేవలం జ్ఞాపకాల వలపోతలకు కుదించకుండా కలకత్తా నగర కాలుష్యం నుండి నిశ్చిందిపురానికి, ఇచ్ఛామతీ నదీతీరానికి తన కొడుకు కాజల్‌తో కలిసి పయనమవుతాడు అపూ. ప్రకృతిలోని నిరంతరత్వాన్నీ, జీవన కాంక్షనూ మానవ జీవితంలోనికి అనువదించుకునే అద్భుతమైన కళను కొత్తతరానికి అందించే ప్రక్రియను అపూ ఇలా ప్రారంభించాడు. అక్కడితో నవల పూర్తవుతుంది...పాఠకుల ఆలోచనల వికాసం ప్రారంభమవుతుంది.

అన్ని మానవీయ విలువలనూ చిదిమివేసే కటిక పేదరికంలో, నిరాశలో సైతం అపూ తాను నిటారుగా నిలబడుతూ తన సాన్నిహిత్యంలోకి వచ్చిన వ్యక్తులకు భౌతికంగానో, ఆత్మికంగానో ఆసరాగా నిలిచేందుకు తపిస్తాడు. కాస్తంత వెసులుబాటు దొరికితే అడవితోనూ, ఆకాశంతోనూ మౌనంగా, ధ్యానంగా సంభాషిస్తాడు. దాదాపు ఎనబయ్యేళ్ళ కిందటే... పర్యావరణ విధ్వంసాన్ని చూసి బిభూతి భూషణుడు పడిన ఆందోళననూ, విడిపోతున్న మానవ హృదయాలను కలపటానికి ఆయన పడిన తపననూ ఈ రచన అపురూపంగా నమోదు చేసింది.

అన్ని మానవీయ స్పందనలూ ఎండిపోతున్న ఈవేళ ఈ అపరాజితుడితో, సంభాషించటం ఒక అద్భుతమైన అవకాశం.

–హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్

1

మధ్యాహ్నం, భోజనాలవేళ దాటి చాలాసేపయింది. రాయ్ చౌధురిగారి ఇంటి గేటుముందు బిచ్చగాళ్ళ గుంపు మాత్రం ఇంకా అలాగే ఉంది. వాళ్ళందరికీ అన్నం పెట్టించే బాధ్యతను తన ఉద్యోగ ధర్మంగా నిర్వహిస్తాడు వీరూ ముఖారీ. ఐతే, ఈ వీరూకూ, జమేదారు శంభునాథ సింగ్‌కూ ఏదో లాలూచీ ఉందని బిచ్చగాళ్ళకు గట్టి అనుమానం. వీళ్ళిద్దరూ కుట్రపన్ని పేదవాళ్ళ నోటిదగ్గరి కూడు కాజేస్తున్నారని వాళ్ళందరి అభిప్రాయం. ప్రతి ఆదివారమూ ఆ బిచ్చగాళ్ళు వీరూతో పోట్లాటకు దిగటమూ, చివరికి చౌకీదార్లకు ఒళ్ళుమండి మరీ పొగరుబోతు బిచ్చగాళ్ళను బయటికి నెట్టెయ్యటమూ మామూలయి పోయింది. అప్పుడు జమాఖర్చులు రాసే వృద్ధ గుమాస్తానో, పెద్ద గుమాస్తా గారో ఇంట్లోంచి పరిగెత్తుకొచ్చి తగాదాను పరిష్కరిస్తారు. ఈ తతంగమంతా జరగనిదే ఏ ఆదివారమూ అన్నదాన కార్యక్రమం పూర్తికాదని వాళ్ళందరికీ తెలుసు.

ఇక ఇంట్లో పరిస్థితి చూద్దామంటే, వంట మనుషుల్లో ఇద్దరి మధ్యన జగడం సాగుతోంది. ఆఖరికి వాళ్ళలో ఒకావిడ మోక్షదా, తన కంచంనిండా అన్నం పెట్టుకుని అక్కణ్ణించి అదృశ్యమయిపోవటంతో, ఆ కీచులాట అర్ధాంతరంగా ముగిసిపోయింది. దీన్నంతటినీ కళ్ళప్పగించి చూస్తూ నిలబడింది సర్వజయ. అక్కడ పనిచేసే వంట మనుషుల్లో చాలామందికన్నా ఆమె వయసులో చిన్నది. వంటగదిలో జరిగే పోట్లాటలకు ఆమె దూరంగా ఉండటానికి ఇదొక కారణం. పల్లెటూరి నుండి వచ్చిన మనిషి కావటంతో ఈ నగర జీవితంలోని అట్టహాసాలకూ, సౌకర్యాలకూ ఆమె అలవాటుపడలేదన్నది మరొక వాస్తవం. ఆమె పరిస్థితి ఎలా ఉన్నప్పటికీ మోక్షదా మాత్రం మరొక వంటావిడ శోదూ మీద ఏవో చాడీలు చెప్తూనే ఉంటుంది. సర్వజయ ఎప్పుడూ ఎవరి పక్షానా నిలబడకపోగా, తన దగ్గరికొచ్చి ఫిర్యాదులు చేసేవాళ్ళకు సర్దిచెప్పి, చల్లబరచాలనే ప్రయత్నిస్తూ ఉంటుంది. అందుకే ఆమెను అందరూ అభిమానంగానే చూస్తారు. మోక్షదా వెళ్ళిపోయాక సర్వజయ తన కంచంలో అన్నం పెట్టుకుని, తను వాడుకునే చిన్నగదిలోకి నడిచింది. మొదట్లో రెండేళ్ళపాటు ఆమె మరొక గదిలో ఉండేది. ఇప్పుడుంటున్న గదికూడా పాతగదిలాగే ఇరుగ్గానూ, నేలంతా చెమ్మగిల్లినట్టుగానూ ఉండటం నిజమే; కానీ పాతగదిలాగా ఇది పశువుల కొట్టాన్ని ఆనుకుని మాత్రం లేదు, కాస్త నయమే.

సర్వజయ చేతిలో కంచాన్ని కిందపెట్టేలోగానే శోదూ వచ్చింది గదిలోకి.

"నా మీద ఏం చెప్పిందేమిటి ఆ ముఖి?" ఆగ్రహంగా అడిగింది శోదూ. "ఉత్తి పనికిమాలిన ఆడది, పెద్దకోడలు గారికి చెప్పినా ఇంకెవరితో చెప్పుకున్నా నాకేం భయం

లేదని చెప్పు – దాని దిక్కున్నచోట చెప్పుకోమను, నేనుమాత్రం పెద్దకోడలితో మాట్లాడి ఈ ఇంట్లోంచి ఆ ముఖిని వెళ్ళగొట్టిస్తా చూడు. నా మాటంటే మాటే, గుర్తుపెట్టుకో. తొందర్లోనే దాన్ని బయటకు గెంటించకపోతే అడుగు!"

సర్వజయ చిరునవ్వుతో, "ఊరుకో శోదూ పిన్నీ, నువ్వట్లా బాధపడకూడదు. ఆవిడ మాటలు నేనసలు పట్టించుకోనని నువ్వెరగవూ, చెప్పు? ఆవిడ తరహానే అంత. మంచీ చెడూ ఆలోచన లేకుండా మాట్లాడుతూనే ఉంటుంది, ఐనా ఎవరికీ అపకారం చేసే మనిషి కాదులే, ఆ సంగతి నీకూ తెలుసుగా. నేనిక్కడ పనిలో కుదిరిన మూడేళ్ళనుంచీ నిన్ను చూస్తూనే ఉన్నాను కదమ్మా. నువ్వెట్లాంటి మనిషివో నాకు తెలుసు. నీమీద ఎవరొచ్చి చాడీలు చెప్పినా విననుగాక, వినను. అసలాముఖి చెప్పింది కూడా ఏమీ లేదమ్మా, నా మాట నమ్మవూ, నిజం చెప్తున్నా!" అంది.

శోదూ శాంతించింది, "అపూ కనబడడేం? ఇవాళ ఆదివారం కదా, బడి కూడా లేదాయె!" అంటూ చుట్టూ పరికించి చూసింది.

సర్వజయ ఇంకా స్నానం చెయ్యనేలేదు. పొద్దున్నే స్నానం చేద్దామంటే ఎప్పుడూ కుదరదు. వంటింట్లో పనులన్నీ అయేసరికే భోజనాలవేళ దాటిపోతూ ఉంటుంది. కొబ్బరి నూనె సీసా తెచ్చి చిన్న గిన్నెలోకి వంపుతూ శోదూకు జవాబిచ్చింది, "అపూ, వాడి స్నేహితుడింటికి వెళ్ళాడు. సెలవురోజుల్లో పోతుంటాడు వాళ్ళింటికి. ఐనా మా పిల్లాడు బొత్తిగా పిచ్చోడమ్మా – మిట్ట మధ్యాహ్నమనీ, ఎండకు నెత్తిమాడుతోందనీ కూడా తోచదు. అయ్యో, నిలబడే ఉన్నావేం పిన్నీ? కూర్చో."

"లేదులేమ్మా, కూర్చోడానికి రాలేదు" అంది శోదూ. "నిన్ను అన్నం తిననివ్వకుండా చెయ్యడానికి రాలేదుగానీ, నామీద ముఖి ఏం చాడీలు చెప్పిందో ఒకమాట అడుగుదామనొచ్చా. ఎట్లాగూ నీకు వంటింట్లో కనబడుతుందిగా, నాతో పెట్టుకోవద్దన్నానని చెప్పు. దాని బతుకేందో నాకు బాగా తెలుసు. నేనిట్లా నెమ్మదిగా, అర్భకంగా కనబడుతున్నా ననుకుంటున్నదేమో, నేను గనక నోరు తెరిచానా... కాస్త దాని వాగుడు తగ్గించుకోమని చెప్పు."

శోదూ వెళ్ళిపోయింది. సర్వజయ జుట్టువిప్పి, నూనె రాసుకుంటోంది. అడుగుల చప్పుడయితే గుమ్మంవైపు చూసిన ఆమె ఒక్కసారిగా కెవ్వుమంది, "అయ్యయ్యో, ఆ మొహం చూడు! ఎండలో బలాదూరు తిరిగి మొహమంతా కందగడ్డయిపోయింది గదరా. ఇట్రారా అపూ... కూర్చో ఇక్కడ, ఎట్లా వేగనురా నీతో?"

అపూ నేరుగా మంచం దగ్గరికి వెళ్ళి, ఓ దిండు లాక్కుని పడుకున్నాడు. కాసేపటి దాకా విసనకర్రతో వేగంగా విసురుకున్నాడు. ఆ తర్వాత వాళ్ళమ్మకేసి చూస్తూ, "నువ్వింకా స్నానం చెయ్యలేదా? రెండు గంటలు దాటింది!" అన్నాడు.

"ఇదుగో వెళ్ళబోతున్నా. ఏమన్నా తింటావ్రా?"

"ఒద్దు" అన్నాడు అపూ, తల అడ్డంగా ఊపుతూ.

"ఏం, ఎందుకొద్దు? ఆకలెయ్యటం లేదూ? జున్నుతో చేసిన కమ్మటి కూర పట్టుకొచ్చా తెలుసా. పొద్దునెప్పుడో కాసింత పప్పూ, పిసరంత వంకాయ కూరా వేసుకుని తిన్నావ్. కడుపులో మాడుతూనే ఉంటుందిలే, రా మరి."

"చూపించు ఏమిటో అది!" అంటూ ఒక్క ఉదుటన లేచాడు అపూ. ఆమె జవాబు కోసం ఆగకుండానే మంచం మీదినుండి ఒక్క దూకుతో సర్వజయ కంచం దగ్గరికి పరిగెత్తి దానిమీది మూత తియ్యబోయాడు.

"ముట్టుకోకురా, ముట్టుకోకు దాన్ని!" అరిచింది సర్వజయ. "రెండు నిమిషాలాగు. నేను స్నానం చేసిరాగానే తిందాం".

పకపకా నవ్వాడు అపూ. "ఎందుకు ముట్టుకోకూడదు? నేనేదో అంటరాని వాణ్ణయినట్టు అరుస్తావేం, నేను బ్రాహ్మడినమ్మా. నువ్వలా కేకలేస్తే ఊరుకోను."

"బ్రాహ్మడివా?" మండిపడింది సర్వజయ. "ఏ పూటయినా కుదురుగా పూజ చేశావ్రా, బ్రాహ్మడు చెయ్యాల్సినవి ఒక్కటన్నా చేస్తున్నావా? బ్రాహ్మడట! సిగ్గులేకపోతే సరి."

కాసేపట్లో స్నానంచేసి తిరిగొచ్చిన సర్వజయ, "నా కంచంలోనే తినేద్దాం రా, మరీ ఆలస్యమయిపోతోంది" అంటూ పిలిచింది అపూను.

"నీ కంచంలోనా? వీల్లేదమ్మా. ఏ బ్రాహ్మడూ ఎంగిలి కంచంలో తినడు" అన్నాడు నవ్వుతూ.

వాడి మాటల్ని పట్టించుకోకుండా అన్నం తింటోంది సర్వజయ. కొద్ది క్షణాల నిశ్శబ్దం తర్వాత నెమ్మదిగా మొదలెట్టాడు అపూ, "ఒక ఉద్యోగం ఉందని తెలిసిందమ్మా, అంటే స్టేషన్లో పనిచెయ్యాలన్నమాట. ప్లాట్‌ఫాం మీద నిలబడి, రైలు దిగిన వాళ్ళకు వస్తువుల్ని అమ్మాలి. ఐదురూపాయలిచ్చి, తిండి ఖర్చులక్కూడా కాసిని డబ్బులిస్తారు. ఎవరో చెప్పారు దీన్ని గురించి. బడికి వెళ్తూనే ఈ పని కూడా చేసుకోవచ్చు,"

ఏదయినా పని చూసిపెట్టమని అపూ, వాళ్ళనీ వీళ్ళనీ వాకబు చేస్తున్నాడనే సంగతి సర్వజయకు తెలుసు. వాడికంటూ కాస్త సంపాదన ఏర్పడటం మంచిదే. కానీ బతుకుదెరువు కోసం కూలిపని చేస్తానని అపూ చెప్తుంటే వినడం బాధగా ఉందామెకు. వాడింకా పసి పిల్లాడే. ఏ మూలన ఏ ప్రమాదం పొంచి ఉంటుందో తెలీని ఈ మహానగరంలో ఎండనకా వాననకా ప్రతిరోజూ తిరిగి చెయ్యాల్సిన పనిలోకి వాణ్ణి పంపడం ఎట్లా? ఆ ఆలోచనే దుర్భరంగా ఉంది ఆమె మనసుకు.

వెంటనే జవాబివ్వలేక, "ఇట్రారా, ఈ కాస్తా తినేసెయ్. నాకింక చాలు" అంది.

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/kbook.php?id=1275

* * *